

Mentora

Svenska Studiecentralens nyhetstidning 4/2010 Frivilligt på svenska!

Lyckan av att lära

Foto: Pia Pettersson

Livslångt lärande

”Livslångt lärande” har blivit ett av de viktigaste begreppen i den pedagogiska och samhällsliga debatten under de senaste årtiondena. Självt stiftade jag för första gången bekantskap med uttrycket på 1970-talet, men då talade man ännu om ”Life Long Education”, och betonade på det sättet att undervisning och utbildning skall ställas till allas förfogande, och att utbildning och undervisning skall garanteras alla oberoende av ålder, förkunskaper eller bostadsort!

Så småningom ersattes ordet ”Education” med ”Learning”, som förde lärprocessen från utläring till inläring och elevcentrering. På svenska är ordet ”lärande” så tillvida ett intressant begrepp att det innesluter såväl ut- som inläring.

Det var detta som var det nya i tankegången: oberoende av vad man studerar och hur man tillägnar sig det, så bör det anses ha samma värde. Det man tillägnar sig under en teoretisk lektion är lärande på samma sätt som det man inser och lär sig när man utövar en hobby! Föreläsningar och läxläsning betraktas inte längre som den enda vägen till kunskap, att själv söka kunskapen där den finns och när den behövs är kanske rent av långt förmer än att memorera erbjuden kunskap. Och att läraren har lärt eleven betyder ju inte att eleven har lärt sig.

Denna tankegång har framförts och betonats inom det fria bildningsarbetet i långt över hundra år: diskussioner, kulturella aktiviteter, föreningsliv etc. är ”lärande” på samma sätt som vad som helst annat, med den skillnaden att lärandet vilar på den studerandes eget intresse och egna behov. De studerande söker sig till det fria bildningsarbetet av fri vilja och utan behov av att betygsättas eller bedömas och ges vitsord eller certifikat av något slag! Dessutom finns det – speciellt i studiecirkelverksamheten – en demokratiskt fostrande dimension; allas kunskaper är likvärda och alla deltar i studierna med sitt vetande, delar med sig och håller lärprocessen levande. Alla och ingen är lärare i studiecirkeln och alla får erfarenhet av att få sin röst hörd och sina åsikter respekterade och accepterade!

Förr i världen påstods i psykologiska läroböcker att intelligensen utvecklas fram till 16-års åldern, varefter den börjar sjunka. Detta betraktades som ett faktum. Men missförståndet hade sin enkla orsak i det att lärandet för de flesta inte bereddades samma möjligheter att utvecklas efter den formella skolgångens slut. Långa arbetsdagar, som kanske fyllts med energislukande och tröttsamma rutinsysslor, begränsade också möjligheterna till intellektuell utveckling på fritiden. Föreningslivet och kulturaktiviteterna i dag är tillgängliga på ett annat sätt än tidigare, och det fria bildningsarbetet erbjuder kurser och föreläsningar samt möjligheter till diskussioner, kultur och socialt utbyte på ett synnerligen stimulerande sätt! Ungefär en miljon personer i vårt land tar årligen del av det systematiska bildningsarbete som studiecentralerna, arbetar- och medborgarinstituten, sommaruniversitetet, idrottsinstituten och folkhögskolorna erbjuder! Detta är ägnat att garantera en hållbar andlig och intellektuell utvecklingen. Stimulerande föreningsliv och fritt bildningsarbete vidgar den intellektuella kapaciteten hela livet igenom!

Det fria bildningsarbetet fick en ny lag för ett knappt år sedan, och i den ingår ett samarbetspåbud, som kommer att möjliggöra skapandet av alldeles nya former för det livslånga lärandet. En möjlighet vi måste ta vara på är att kring Svenska Studiecentralen bygga upp centra för fritt bildningsarbete i samarbete med de utbildningsinstitutioner som står Svenska folkskolans vänner nära (Axxell Utbildning, Folkhögskolan Axxell och Institutet för distansstudier) och tillsammans med det finlandssvenska föreningslivet erbjuda möjlighet till studier och lärande åt alla, oberoende av ålder eller bostadsort och som bygger på de studerandes egna intressen och bildningsbehov. Det här kan vi göra någonting alldeles nytt och enastående av!

Matts Granö

Foto: Pia Pettersson

Mentora kan läsas på nätet på adressen www.studiecentralen.fi

Många pensionärer har tid och kraft som de skulle vara villiga att sätta på frivillig grannhjälp och liknande, men strukturerna och systemen idag känns så stela att det är svårt för den enskilda att hitta de rätta kanalerna.

Björn Sundqvist, sid. 4.

- 2 Ledaren
- 4 Äldreveckan i Borgå
- 7 Frivilligåret 2011
- 8 Vad nu
- 11 Bildning och livslångt lärande
- 12 Livslångt lärande när det är som bäst
- 15 Projektet Connecting + 55
- 16 Handräckningen räknas
- 18 Ring Mormor – Soita Mummolle
- 20 Bilder från Studiecentralens 90-årsfirande
- 22 Aktuellt
- 28 Kolumn: Har du skrivit kolumnen till Mentora?

MENTORA

Svenska studiecentralens nyhetstidning
10 årgången 2010
Utkommer årligen med 4 nummer

Svenska studiecentralen, centralkansliet
Nylandsgatan 17 B
PB 235, 00121 Helsingfors
Tfn: 09-612 90 70, fax: 09-680 24 25
E-post: kansli@studiecentralen.fi
www.studiecentralen.fi

Matts Granö
chefredaktör
matts.grano@studiecentralen.fi

Walter Fortelius
redaktionssekreterare
walter.fortelius@sveps.fi

Pia Pettersson
layout
pia.pettersson@kolumbus.fi

Catharina von Schoultz
vik. verksamhetsombud (Nyland)
catharina.vonschoultz@studiecentralen.fi

Christine Skogman
adm.sekr./ informatör
christine.skogman@studiecentralen.fi

Frida Westerback
projektledare, De ungas akademi (DUA)
frida.westerback@studiecentralen.fi

Kim Österman
informatör, FSU
kim.osterman@fsu.fi

Anna-Karin Öhman
verksamhetsombud (Österbotten)
Österbottens regionkansli
Rådhusgatan 21 C, 65100 Vasa
Tfn: 06-320 41 50
E-post: vasa@studiecentralen.fi

Beatrice Östman
verksamhetsombud (Åboland)
Åbolands regionkansli
Auragatan 1 C, 20100 Åbo
Tfn: 02-251 60 60
E-post: abo@studiecentralen.fi

Material kan skickas till red.sekr. helst per e-post till adressen walter.fortelius@sveps.fi eller till Mentora, Nylandsgatan 17 B, 00120 Helsingfors. Redaktionen förbehåller sig rätten att redigera insänt material.

Omslagsbild: Pia Pettersson

Äldreveckan i Borgå

I oktober firade man äldreveckan runtom i landet. I Borgå hade man valt *Olika men lika* som tema för veckans aktiviteter. På programmet fanns konserter, filmföreläsningar, guidade rundturer, öppna körövningar och friluftaktivitet men också mycket verksamhet över åldersgränserna. De unga i staden gavs möjlighet att besöka äldre på stadens sjukhus och servicehem samt vistas utomhus och umgås med äldre. Ungdomslokalerna hade öppna dörrars kvällar för barn, unga och far- och morföräldrar och man bakade bullar tillsammans.

För planeringen och koordineringen av programmet svarade *Äldrerådet i Borgå*. Jag träffade rådets ordförande **Björn Sundqvist** några dagar efter att veckan avslutats. På frågan vad han minns bäst av veckan kommer svaret snabbt: - Förberedelserna! Glädjen i att få göra någonting tillsammans! Inför veckan kontaktade rådet kultur- och idrottssektorn i Borgå samt de svensk- och finskspråkiga medborgarinstituten och på det första gemensamma planeringsmötet formligen sprutade idéerna. Från början stod det ganska klart att man ville ordna något mer än bara en fest och att aktiviteterna skulle vara generationsöverskridande. Som en naturlig samarbetspartner kom då Borgå ungdomsfullmäktige in i bilden och Björn minns så väl det sista planeringsmötet då också ungdomarna **Johanna Mantere** och **Kasper Laine** var med. - Jag hade funderat hit och dit vem som skulle kunna agera konferencier på veckans öppningsfest. Då säger ungdomarna helt spontant att de gärna tar över uppdraget. Och det var ju det bästa – nu syntes samarbetet verkligen helt konkret.

Ungdomarna fick fria händer att lägga upp sina introduktioner och de lyckades på sitt okonstlade sätt ge öppningsfesten en positiv och öppen stämning. Också stadsfullmäktiges ordförande **Mikaela Nylander** lyfte fram samarbetet över generationsgränserna i sin hälsning och betonade hur viktigt det är att överbrygga klyftorna mellan de äldre och de yngsta idag.

Intresse finns

Men hur har den här klyftan uppstått – varför verkar generationerna stå längre än någonsin ifrån varandra idag? Inte heller Björn har något klart svar på frågan, men tror att det till stor del beror på den snabba tid vi lever i. Konsumtions-samhället binder upp oss och det finns så mycket att göra – utbudet på fritidsaktiviteter t.ex. är enormt – att vi helt enkelt inte riktigt hinner med varandra. Den naturliga rent spontana vardagskontakten är inte så vanlig längre, då de flesta redan från riktigt unga år lever enligt ett ganska fast inrutat schema. Men vad händer då med en äldre människa som bor ensam? I Borgå bor 60% av alla 75-åringar och

Foton: Catharina von Schoultz

äldre i enmanshushåll. Utan ett fungerande socialt nätverk av familj och vänner blir de lätt bortglömda och depressioner bland ensamma åldringar är inte alls ovanliga. Det här är en av de frågor Äldrerådet vill lyfta fram till diskussion och Björn är därför mycket glad åt att Äldreveckan fick god synlighet i media. – Nu måste vi se till att också stadens ledande tjänstemän och politiker inser Äldrerådets betydelse, men med dagens svåra ekonomiska läge är istället rådets hela existens hotad. Jag önskar att staden kunde se vilken resurs rådet utgör och att de skulle våga börja använda oss mycket mer. Vi har kontakterna till fältet, kunskap och erfarenhet. Skulle man ta med oss i beslutsgången redan i ett tidigt skede kunde vi bidra till att öka förståelsen bland befolkningen för de tuffa beslut som måste tas – vi kunde tillsammans hitta nya, kreativa lösningar som innefattar stöd och hjälp t.ex. på frivillig basis. Många pensionärer har tid och kraft som de skulle vara villiga att sätta

på frivillig grannhjälp och liknande, men strukturerna och systemen idag känns så stela att det är svårt för den enskilda att hitta de rätta kanalerna.

Även om planeringsskedet för äldreveckan var mycket lyckad upplevde Björn att själva utfallet ändå inte var till full belåtenhet. Trots ett digert och väl utarbetat program, trots informationsbrev till de lokala pensionärsföreningarnas medlemmar och en mängd puffar i tidningar och radio lyckades veckan inte locka det antal deltagare man hade hoppats. Orsaken är svår att slå fast, men Björn ser här det klassiska mönstret som är bekant från de flesta föreningar. Av det totala antalet medlemmar är det oftast endast 20–30% som är aktiva och deltar i föreningens verksamhet. Det här är förstås ingen orsak att misströsta och ge upp, men man kommer nästa år antagligen att lägga upp ett mer koncentrerat program med färre utåtriktade aktiviteter och istället satsa på aktiviteter på äldreboenden och sjukavdelningar.

De kände att de verkligen gjort något betydelsefullt och att tacksamheten de äldre visade var en fantastisk belöning för den enligt dem inte särskilt arbetskrävande insats de gjort.

Kriget och trottoarkanten

Själv deltog jag i några av veckans händelser. Med mor och son besökte jag Borgås nya ungdomslokal Zentra en kväll och en eftermiddag gick jag på stadspromenad tillsammans med ungdomar från ungdomsfullmäktige och några äldre damer som bor på Äppelbackens servicecenter. Skuffandes på damernas rullstolar gick ungdomarna och diskuterade ivrigt med de äldre. Efter promenaden fick jag mig en pratstund med de unga, som var märkbart tagna av upplevelsen. De kände att de verkligen gjort något betydelsefullt och att tacksamheten de äldre visade var en fantastisk belöning för den enligt dem inte särskilt arbetskrävande insats de gjort.

– Det var jätteintressant, sade Kasper Laine, jag lärde mig en massa bara på den här korta promenaden. Vi talade om kriget, som jag ju inte vet mycket om. Johanna Mantere

poängterade att det också var hälsosamt att röra sig på stan med rullstol och se allting ur en ny vinkel.

– Aldrig har jag förstått att trottoarkanter kan vara så besvärliga.

På min fråga om de kunde tänka sig att fortsätta med promenaderna svarade alla jakande. Kasper funderade ändå hur han skulle kunna få kompisarna att förstå hur roligt och intressant det var och hur bra det kändes att verkligen märka att man är behövd. Många av hans jämnåriga har ingen naturlig kontakt med äldre människor och ges heller ingen chans att pröva på gemensamma aktiviteter. Det här hoppas Ungdomsfullmäktige kunna ändra på och de planerar att fortsätta samarbetet med Äldrerådet även efter Äldreveckan.

Catharina von Schoultz

Europaåret för frivilligarbete 2011

Studiecentralen koordinatör under frivilligåret 2011

I Mentora 2/2010 berättade **Björn Wallén** om det stundande Europaåret för frivilligarbete 2011. EU har varje år ett specifikt tema och inkommande års tema är mycket aktuellt för Studiecentralen; föreningarna och organisationerna är de vi dagligen samarbetar med. Mottot under året är *Gör skillnad – engagera dig!*

De övergripande målen för Europaåret för frivilligarbete 2011 är:

1. Att verka för en miljö som främjar ideellt engagemang.
2. Att stärka samordnare av ideellt engagemang för att öka kvaliteten av ideella insatser.
3. Att erkänna ideella aktiviteter och de kunskaper som det skapar och bidrar med i vårt samhälle.
4. Att öka medvetenheten om värdet och betydelsen av ideellt engagemang för individen och samhället.

Budgeten som avsatts från europeisk nivå för frivilligåret är 10 miljoner euro. Koordineringen av året sköts på EU-nivå av kommissionen. Som finländsk koordinatör fungerar Delegationen för medborgarsamhällspolitik KANE och dess delaktighetsutskott, som utgör styrgruppen för temaårets aktiviteter här i Finland. I utskottet representeras de finlandssvenska organisationerna av Studiecentralen.

KANE har för vårt lands del satt upp följande nationella mål för året:

1. Stärka förutsättningarna för frivilligarbete, avlägsna hinder och öka uppskattningen av frivilligarbete (målgrupp: framförallt beslutsfattarna/riksdagsvalet april 2011).
2. Stärka frivilligarbetets dragningskraft; locka nya deltagare (målgrupp: medborgarna).
3. Visa uppskattning för frivilligarbete; de frivilliga själva skall känna att de gör ett viktigt jobb (målgrupp: föreningar och frivilliga).
4. Betona frivilligarbete som en form av livslångt lärande (arbetsplatser, utbildning).

Projektet genomförs tillsammans med *Finlands Ungdomssamarbete Allians rf*. I december kommer man att öppna en hemsida med aktuell information om temaåret under adressen www.kansanvalta.fi. För den som är intresserad finns det också ett epostbrev man kan prenumerera på redan nu. Skicka ett mail till sympa@list.alli.fi och skriv [subscribe vapaaehtoistoiminta2011@list.alli.fi](mailto:vapaaehtoistoiminta2011@list.alli.fi) Förnamn Efternamn i rubrikfältet. Lämna meddelandefältet tomt.

Under året kommer det att arrangeras evenemang kring frivilligarbete på olika håll i landet. Studiecentralen fungerar som koordinatör på finlandssvenskt håll och har öppnat en temasida på www.studiecentralen.fi/projekt. På webbplatsen hittar du information, material och idéer, och du kan enkelt följa med vad som händer just nu. Ta med andra ord en titt på sidan med jämna mellanrum!

Studiecentralen har tillsatt en styrgrupp bestående av medlemmar från olika finlandssvenska organisationer. Dess roll är att fungera som en länk mellan KANE/Allians och det svenska fältet. För det är ute på fältet året skall synas i form av aktiviteter och aktioner!

Har du frågor, idéer eller synpunkter kan du vända dig till Catharina von Schoultz eller Christine Skogman på Svenska studiecentralen, tfn 09-612 90 70 eller e-post kansli@studiecentralen.fi.

Catharina von Schoultz och **Christine Skogman**

Helt uppenbart är att jag i detta skede av mitt arbetsaktiva liv drömmer om en underhållande, givande, utmanande och utvecklande verksamhet inom föreningsliv och tredje sektorn!

Vad nu

Så småningom går jag i pension efter att ha varit över 40 år oavbrutet i arbete. Vad kommer detta att innebära för mig? Vad kommer jag att ta i tu med om jag i det skedet ännu bereds möjlighet att göra något till nytta för mig själv eller för andra? Helt klart är att jag kommer att ha en önskan att bli underhållen på ett värdigt sätt, *otium* skall vara *cum dignitate*; jag kan tänka mig att jag mera än tidigare och kanske mera systematiskt tar del av kultur och bildning – för min egen del. Under en lång lärargärning har jag nämligen kunnat konstatera att i princip allt, också det som borde vara ägnat att uttryckligen berika min egen själ, nästan alltid har ställts i ljuset av frågan: hur skall jag kunna använda detta (denna film, denna bok, denna konstutställning, denna opera) i undervisningen? Här skall alltså ske en personlig utveckling: filmen, boken, teaterföreställningen, konstutställningen skall uttryckligen finnas till för mig, för mitt eget bästa!

Så jag vill bli underhållen, och jag kommer att vara kräsen och krävande!

Men också en annan fråga kan jag tänka mig att inställer sig – fortsättningsvis under förutsättning att förmågan är

bevarad: kan jag ännu vara till nytta? För mina närmaste, för mina medmänniskor? Har jag de förmågor och egenskaper och kunskaper som krävs för att jag skall kunna göra nytta som morfar i klassen, vara aktiv i väntjänst eller i filantropiska sällskap?

Och för det tredje, i anslutning till detta: finns det ett föreningsliv för mig med uppgifter och ansvarsområden som känns meningsfulla, nyttiga, personlighetsmässigt utmanande och utvecklande?

Helt uppenbart är att jag i detta skede av mitt arbetsaktiva liv drömmer om en underhållande, givande, utmanande och utvecklande verksamhet inom föreningsliv och tredje sektorn!

Under mina många år som pedagog inom det fria bildningsarbetet och vuxenutbildningen har jag ofta fått höra uttalanden i stil med: ”Ni har det så lätt inom vuxenutbildningen och det fria bildningsarbetet, för era studerande är så motiverade”. Jasså, har jag då tänkt, lagen om fritt bildningsarbete förutsätter ett allmänt bildningsbehov, men vilket är den motiverande kraft som för en vuxen, en senior, en pensionär

till t.ex. en kurs i spanska vid arbetarinstitutet? Vad är det som gör denna vuxna studerande till en så ”motiverad” elev? På rak arm kan vi skilja mellan åtminstone tre motiverande behov: behovet av att lära sig turistspanska för att man skall klara sig på semesterresan till Spanien, att man vill bevisa för sig själv att man ännu kan lära sig något nytt och sist, men definitivt inte minst, att man får träffa sina studiekamrater och umgås med dem och på det sättet tillfredsställa sociala behov.

Kanske samverkar alla dessa tre, kanske finns det ytterligare ett stort antal motiverande bildningsbehov.

Sätter jag mig själv in i detta behovssystem på Maslows bekanta behovstrappa, så finner vi att vill jag tillfredsställa mina behov av att förverkliga mig själv och utveckla min personlighet på gamla dagar, så skall jag leva upp till mina sociala behov och vara till nytta för mina medmänniskor!

Det är följaktligen höga mål jag ställer upp för mig, men till min hjälp har jag det fria bildningsarbetets mångsidiga personlighetsutvecklande verksamhet; kurser vid arbetar- och medborgarinstitut, vid folkhögskolor och studiecirklar, samt naturligtvis populärvetenskapliga föredrag av alle-

handa slag! Så mina drömmar om en aktiv och dynamisk och utvecklande pensionärstillvaro har alla möjligheter att förverkligas med hjälp av det fria bildningsarbetet!

Utvecklingspsykologen **Erik H. Erikson** talar om människans åtta åldrar som alla har sina bestämda utvecklingsmål. Barndomens första utvecklingsmål är bevarandet av grundtilliten gentemot omvärlden. Sedan följer grundmurandet av självständigheten, utvecklandet av den spirande initiativkraften och arbetsfliten. Vid tiden för inledandet av skolgången skall dessa första utvecklingsstadier vara avklarade. Efter det följer de stora förändringarnas tid med identitetssökandet som mål och förmågan att knyta djupare mänskliga kontakter. Då börjar vi närma oss den tidiga vuxenåldern, då också det fria bildningsarbetet på allvar kan ta i tu med uppgiften att assistera och stöda den unga i identitetsutvecklingen. Den identitetssökande unga kan i folkhögskolans trygga värld utveckla sin förmåga att uttrycka sig på olika sätt, i drama, skrivande, i bildkonst och musik... och i folkhögskolan lär sig den unga att ta ansvar och att leva tillsammans med andra på gemensamma villkor!

Illustrationer: Pia Holm / Happy Design

Argentinas fotboll är bildning precis som gubbrockarnas treaccordsbluesar eller pensionärens spanskstudier.

Efter detta stadium följer enligt Erikson generativitetens stadium, den långa perioden av vuxen ålder, när man skall föra arvet och kulturen vidare, när man skall fostra den kommande generationen, samtidigt som man själv har ett odefinierat men enormt behov av egen personlig utveckling. Denna målgrupp har det fria bildningsarbetet överraskande svårt att nå, men det är på intet sätt omöjlig. Vi behöver endast tänka på tusentals studiecirklar kring för rockare av alla åldrar, också "gubbrockare" med hundratals inspelningsstudior och tusentals inspelningar. Eller för att vidga cirkelarna: vad sägs om 6 000 000 fotbollsspelande barn, unga och vuxna i Argentina. Det handlar om annorlunda identitetsskapande utbildning och handledning, men det är under alla omständigheter och i allra högsta grad bildningsarbete!

Det är ju bara lek hör jag många tänka, men hur då "bara"? Den formella utbildningen förutsätter tentamina och prov och utmynnar i betyg och vitsord. Men vem skulle komma på idén att efter en symfonikonsert börja förhöra och betygsätta publiken? Konserten, liksom konstutställningen eller teaterföreställningen, är bildande och personlighetsutvecklande även om tentamina och förhör lyser med sin frånvaro och upplevelsen inte valideras dess mera!

Så argentinas fotboll är bildning precis som gubbrockarnas treaccordsbluesar eller pensionärens spanskstudier. Det är fritt bildningsarbete som tillfredsställer åtskilliga olika bildningsbehov, och som tar sikte på personlig utveckling! Och ingen har väl någonsin ifrågasatt hobbyernas ofantligt viktiga roll för inläring och utveckling, i alla åldrar.

Detta torde vara den grund jag står på när jag blickar in i pensionärstillvaron om en begränsad – men på intet sätt nära förestående tid. Som gammal erfaren pedagog är jag helt medveten om att all denna verksamhet är pedagogiskt oerhört krävande. Det fria bildningsarbetet bygger alltid på de studerandes behov och intressen och lärarens förmåga att ta vara på detta är en förutsättning för att verksamheten skall kunna leda någon vart. En tillämpad gymnasie- eller grundskolpedagogik duger inte, vuxen- och seniorpedagogiken skall utvecklas och tas i bruk!

Det kommer jag att kräva, när jag tar i tu med utvecklingsmålen under min seniorperiod.

För som jag konstaterade ovan – jag kommer att bli en oerhört krävande pensionär och seniorstuderande!

Matts Granö

Bildning och livslångt lärande

Fil.mag. **Isabella Penttilä** fick sin första konkreta kontakt med kultur och bildning för 90 år sedan, då hon som 2-åring fick sin första bilderbok – om den västerländska bildkonstens historia! Hon är övertygad om att hemmet i hennes fall har haft en central roll när det gäller intresset för att bilda sig själv: att läsandet hålls högt i akt, på samma sätt som att diskutera och tillsammans fundera över vad man läst, kanske rent av att översätta dikter, samt familjens fredagsmiddagar som utmynnade i stadsorkestrernas fredagskonserter samt resandet – det var bildningens grund, och på den var det lätt att bygga!

Men vid sidan om hemmets sporrande roll ser Isabella Penttilä, själv uppskattad lektor i historia och gymnasieprojektor, lärarens roll! Vår diskussion började faktiskt från en reflektion över ett underkänt vitsord i zoologi, som antagligen var ett resultat av en föga inspirerande lärares pedagogik. Men i motsats till denna har Isabella Penttilä under livets lopp haft flera inspirerande och utmärkta lärare som tog vara på elevernas och de studerandes intressen och behov. Som oerhört viktigt ser hon t.ex. att valet av böcker följer de utvecklingsstadier och behov den växande i ett bestämt utvecklingsskede har, även om det i en klass kan finnas synnerligen olika intressen. Där humlan suger gift där suger biet honung, konstaterar magister Penttilä! Lika viktigt anser hon att det är att läraren tar elevernas och de studerandes frågor

på allvar, och ärligt erkänner att han eller hon inte kan finna svaret, men lovar att fundera och ta reda på till nästa gång!

I undervisandet av skolelever och i att bilda sig själv har det fria bildningsarbetet spelat en central roll i Isabella Penttiläs liv: språk, franska, italienska vid arbetarinstitutionen i Helsingfors och Esbo efter pensioneringen, samt inom settlementrörelsens vuxenpedagogiska kurser redan tidigare, har varit viktiga bildningscentra, liksom även Helsingfors universitets Studia generalia och senioruniversitetsverksamheten. I dessa studieformer har dessutom funnits en social aspekt med trevliga studiekamrater, som samlas kring ett gemensamt intresse – alldeles som under uppväxtåren, då systrarna kring tebordet diskuterade – i bästa studiecirkelanda – de böcker de läst och de dikter de dikter de fördjupat sig i!

En Distiskurs i franska finns nu på fil.mag. Isabella Penttiläs önskelista!

Fil.mag. Isabella Penttiläs bildningsvandring har omfattat 90-år, från den första kontakten med den västerländska bildkonsten till dagens aktiva pensionärs liv med historisk forskning, genealogi och kultur. Konserter, konstutställningar, teater och opera har likaså varit centrala källor i Isabella Penttiläs arbete med att bilda sig själv och utbilda andra! Detta är det livslånga lärandet i verkligheten! Och detta arbetes hörnstenar är hemmets inflytande, diskuterandet, boken, läsandet och lärarnas roll!

Matts Granö

Livslångt lärande

när det är som bäst

Under mina aktiva år på Studiecentralen med många varierande uppgifter och arbetstider blev det knepigt att delta i kurser som hölls på regelbundna tider. Intresset för språk, andra människor och kulturer har ändå funnits med hela tiden. Därför blev jag intresserad av projektet *Connecting +55*, som erbjöd undervisning i data och engelska och lovade inblick i andra länder och kulturer.

Länge hade jag planerat att som pensionär uppta franskan, som Svenska folkskolans vänner hade gett oss möjlighet att nosa på via webben. Första tiden som pensionär blev emellertid innehållsrikare än jag föreställt mig och för att hinna med det jag helst vill göra gällde det att tänka om. Insikten att jag inte kommer att hinna med allt som är intressant mognade och av en händelse noterade jag projektet *Connecting +55* i Helsingfors arbis kursprogram. Det lät precis som vad jag skulle gilla och behöva. Franskan fick ge plats åt engelskan.

Hösten 2009 började jag delta i lektionerna i engelska som hölls på Arbis en gång i veckan. De gick ut på intressanta diskussioner som ofta inleddes med aktuella ämnen. Vår tutor och projektledare **Carola Dahlström** hade förberett dem väl

genom att kopiera upp texter som vi läste högt för att öva uttal och som vi sedan diskuterade. Ofta inspirerade texterna till fortsatta studier. Efter texten på **Barack Obama's School speech – a child's view från BBC News** kändes det helt naturligt att läsa hans bok *Dreams from My Father*.

Våra diskussioner anpassades till EU-projektet. När en del av gruppen deltog i ett seminarium i Polen handlade våra diskussioner naturligt om Polen. Likaså var temat *When in Europe don't miss Skurup* inför slutseminariet i Skåne. ”

Vår engelska fick vi träna hur mycket vi hann och ville genom att skriva i *First Class* som Folkbildningsnätet i Sverige hade byggt upp för oss. Alla presenterade sig och populära ämnen var barndomsminnen samt hälsa och välmående. Att åldras med värdighet var ett ämne jag speciellt

Chrisse i Simrishamn.

minns, där ansåg flera att det är viktigt att hålla barnet inom oss levande. Vår grupp hörde till den flitiga sorten. Kanske det berodde på att det fanns fina möjligheter att skriva under datalektionerna och ibland också efter engelskan. Själv hörde jag till dem som laddat ner programmet och kunde delta i diskussionerna hemma vid min egen maskin. Den här flexibiliteten uppskattade jag verkligen.

Regelbundet ”publicerade” vi också nyhetsbrev i First Class med aktuellt från Finland, Helsingfors och med fokus speciellt på vad som var på gång på Arbis.

Flera entusiaster

Maj-Karin Brotherus har varit med från början, egentligen redan före själva projektet startade. Hon var med i en liten grupp som besökte Skurup folkhögskola och bekantade sig med projektet *LifeLong Learning*. Hon tänkte direkt på konceptet i *Connecting +55*, som erbjöd undervisning i data och engelska och lovade inblick i andra länder och deras kulturer. Dataundervisningen har varit mycket nyttig och i engelskan har hon uppskattat att få skriva engelska, som skiljer sig från det talade språket. Hon berömmar projektets

utmärkta lärare som anpassat undervisningen till seniorer och kunnat ta till vara deras erfarenheter. Gruppandan har hela tiden varit god, poängterar Maj-Karin.

Höjdpunkten för henne var besöket i Turkiet. Fast alla seminarier gett mycket så var det som hölls på den lilla orten Kütahya ca 350 km sydost om Istanbul det som berörde mest. Hon är glad över att hon fick vara en av arbisgruppens två deltagare. Hela gruppen rymdes i en minibuss och speciellt insåg hon kulturskillnaderna vid ett besök på en kommunal skola som gav vuxenundervisning till medelålders kvinnor, typiskt klädda i huvuddukar. Kvinnorna var där för att lära sig läsa och skriva. Yngre kvinnor har bättre förutsättningar tack vare utbildning. Det fick gruppen erfara då datorerna på ett ställe strejkade och männen blev lite sidsteppade när det visade sig att det var en ung kvinna som kunde fixa problemen. Som medlem i EU kommer säkert situationen i Turkiet att förändras, spår Brotherus.

Besöket i Istanbul minns hon också väl. Det är en fascinerande stad där öst och väst möts i en bugning och nu fick hon uppleva staden och dess kultur som hon tidigare läst om.

*Utmaningen för oss alla låg i att välja det viktigaste ur det digra materialet.
Det var lite som att registrera en film med sig själv som ensamjobbare.*

Seminarieriet i Helsingfors var lärorikt då projektdeltagarna och lärarna planerade och genomförde ett lyckat evenemang våren 2009. Det gällde att ta fram och presentera intressanta platser och händelser. Alla deltog i utformandet av infobladet, där Maj-Karin berättade om Finlands flaggor och officiella flaggdagar.

Saknade Maj-Karin Brotherus något? Fast arbisgruppen och många andra deltog flitigt i diskussionerna på nätet tyckte hon att en del var passiva. Hon saknade de turkiska kvinnorna på plattformen där det överlag kunde ha funnits flera diskussioner.

Intressanta och givande photostories

Nytt och stimulerande var vårt arbete med att göra egna berättelser med bilder om något vi gillar och också med tanke på att sprida kunskap om Finland och våra traditioner. Det blev flera fina sommarreportage med fantastiska trädgårdar och prunkande blomrabatter. Min egen story handlade om Klovharun, **Tove Janssons** ö, i den vackra arkipelagen ute i havsbandet, där jag haft förmånen att spendera en vecka under flera somrar. Ämnet känns aktuellt eftersom vi i år firar 65-års jubileum med Mumin.

Maj-Karin Brotherus gillade också arbetet med photostoryn. Som natur- och musikälskare presenterade hon kamarmusikfestivalen i Kuhmo och fick med fina bilder från de finska skogarna och ödemarkerna, där hon gjort många vandringar.

Att göra den här berättelsen var mycket spännande och en av höjdpunkterna i hela projektet. Det gällde att välja ämne, bilder och göra en bra text som är informativ och matchade bilderna och till sist göra berättelsen levande med ett tydligt uttal på engelska. Utmaningen för oss alla låg i att välja det viktigaste ur det digra materialet. Det var lite som att registrera en film med sig själv som ensamjobbare. Stor hjälp med det tekniska arbetet fick vi av arbis datalärare **Maria Bergman**, som sedan sammanställde alla berättelser och producerade en uppskattad CD som vi delade ut på slutseminariet.

The final meeting

Seminarier har under det tvååriga projektets gång hållits i Turkiet, Finland och Polen. I slutseminariet i Sverige kunde hela vår grupp delta till allas vår glädje. Gruppen på elva damer och en man har hunnit bli bra sammansvetsad och det var trevligt att lära känna varandra också utanför lektionerna. De andra deltagarna fick vi bra kontakt med genom att före själva seminariet tillsammans klippa bilder och förfärdiga namnlappar åt oss själva. Förutom välordnade utflykter i det böljande Skåne – Österlen med Simrishamn och vandringen i Wallanders fotspår i Ystad och besöket i restaurerade slottet Svaneholm, diskuterade vi projektet gruppvis. Då togs motgångar upp. Dem har vi som deltagare egentligen inte känt av. Mera intressant för oss var att delge varandra vad projektet gett oss och vilka minnen vi tar med oss i framtiden.

Projektet och sättet att arbeta passade mej utmärkt, tack vare frivilligheten och flexibiliteten. Man fick göra så mycket man ville och hann utan tvång av traditionella hemläxor. Våra lärare och gruppmedlemmar var alla aktiva och jag fick inspiration av dem, t.ex. att läsa mera på engelska. Genom att läsa andras inlägg och skriva i First Class lärde jag känna flera deltagare och fick inblick i olika länders levnadsförhållanden på ett vardagligt sätt. Eftersom alla inte kunde delta i alla seminarier visade de deltagande bilder och redogjorde ingående vad de upplevt och lärt.

Avslutningen bjöd också på trevlig underhållning i form av folkdans och dans runt midsommarstången. Samtidigt var det lite vemodigt att den organiserade verksamhet tog slut. En dam från Polen som deltog i Skurup och jag har lovat att fortsätta skriva till varandra privat. Med det hoppas jag uppfylla en del av projektets syfte att fortsätta att höja nivån på ett främmande språk.

Vi är flera som önskar att projektet kan fortsätta i någon form och håller med Folkbildningsnätets devis: *Var du än är när du själv vill.*

Christina Lång

Maria Bergman, Anders Alfe, Carola Dahlström.

Projektet Connecting +55

Hösten 2008 gick startskottet för Grundtvig-projektet Connecting +55, då partners från Sverige, Polen, Turkiet och Finland träffades i staden Küta-hya i västra Turkiet. Helsingfors arbis hade redan tidigare etablerat kontakt med Skurups folkhögskola i Skåne, men de polska och turkiska deltagarskolorna var helt obekanta för oss.

Målsättningen med projektet var att befrämja livslångt lärande, överbygga klyftan som hotar att uppstå mellan unga och gamla då det gäller att behärska digitalteknik, uppmuntra till interkulturell kontakt och väcka intresse för språkstudier. Understöd från EU beviljades för möten i deltagarländerna, där representanter både för personal och kursdeltagare kunde delta.

Här följer en kort beskrivning av vad vi konkret gjorde. Kontakten mellan deltagarna skedde på Folkbildningsnätets plattform First Class. Där utbyttes över 1000 meddelanden och inlägg under de två år projektet pågick. En gång per termin skrev varje grupp ett nyhetsbrev som berörde gruppen och skolan, staden och landet. På det här sättet fick vi också läsa personliga kommentarer till nyheter. Då den stora flygolyckan i Polen inträffade, kunde vi delta i den stora nationella sorgen via våra kontakter.

För att kunna skriva på nätet gällde det så klart först att lära sig använda datorn. I den grupp som bildades på Helsingfors arbis fanns deltagare som gott och väl översteg åldern 55 *) och som till en början var ganska ovana vid datorn. De

lärde sig grunderna i textbehandling, fil- och mapphantering, Internet och e-post. Vid sidan om detta träffades vi för att småprata på engelska och delta skriftligt på plattformen. Under våren 2009 förbereddes det stora mötet i Helsingfors där vi var värdar. Kursdeltagarna skrev engelska texter om vår stad, historia, sevärdheter, festivaler och annat nyttigt, tog foton eller letade efter illustrationer på nätet för en informationstidning som sedan delades ut åt gästerna. Följande år var vårt mål att producera photo stories och på det sättet förmedla kunskap om Finland och vår livsstil genom att berätta om våra egna erfarenheter. Dessa digitala historier berättades muntligt och uppskattades storligen av våra partners. För Arbis kursdeltagare var det nyttig träning både i engelska och datoranvändning.

Projektet avslutades i juni i Skurup med en typiskt svensk midsommarfest. Alla var eniga om att det varit ett lyckat projekt och hoppades på en fortsättning. Faktum är att en viss aktivitet ännu pågår på nätet fastän projektet officiellt avslutades i juni. En del personliga kontakter etablerades också. Förutom att en hel del pensionärer lärde sig använda datorn, fick de nya vänner, lärde sig en del om länder de aldrig tidigare haft kontakt med och använde sin engelska i det verkliga livet.

Carola Dahlström

projektledare för Helsingfors arbis del

*) I EU räknades man tidigare som senior citizen vid en ålder av 55. Numera har gränsen justerats till 50!

När Svenska pensionärsförbundet höll sitt senaste höstmöte bokade man på förhand ett auditorium med 120 sittplatser. Då sista anmälningdagen stod för dörren kunde man bara konstatera att platsen var för liten, närmare 200 hade anmält sig. I dessa dagar då det är vanligt att föreningarna förlorar medlemmar är det många som ställer sig frågan – Vad gör pensionärsföreningarna för att ständigt öka sitt medlemsantal?

Handräckningen räknas

Det är ett faktum att antalet pensionärer ökar kraftigt i samhället, men kommer de automatiskt med i föreningarna? Den frågan ställde vi två personer med erfarenhet av föreningsverksamhet. **Johan Träskvik** i Lappfjärd och **Henrik Svarfvar** i Korsholm är båda experter på rekrytering. Förutom att båda tillhör Svenska pensionärsförbundet har de en lång erfarenhet av olika föreningar.

Hur kan ett förbund lyckas med att öka sitt medlemsantal med nästan 30% inom några få år? Vi lät frågan gå vidare till Henrik Svarfvar, styrelsemedlem i Svenska pensionärsförbundet (SPF) samt ordförande för medlemsaktivitetskommittén.

-Året var 2005 då man tog sig en ordentlig funderare inom förbundet. Man hade ett medlemsantal på ca 14 000 och kurvan var neråtpekande, berättar Svarfvar. Man beslöt att göra en kampanj och ställde målet på 20 000 medlemmar. Det skulle man nå fram till 2011. Man byggde upp kampanjen så att föreningarna sinsemellan tävlade om första plats. Men det fanns också en individuell klass för värvare. Man kunde tävla om fina priser, såsom resor och bidrag till föreningen.

Resultatet har varit gott och man kan idag räkna drygt 18 000 medlemmar i SPF. Tävlingarna har dock inte haft en avgörande roll för den lyckade kampanjen, men varit en viktig del av den. Svarfvar menar att medlemstidningen *God Tid* här har haft en stor roll, man har direkt kunnat nå aktiva personer inom föreningarna. Till stor hjälp har även medlemsaktivitetskommittén varit. Den har varit sammansatt av medlemmar från hela Svenskfinland och hela tiden fokuserat på medlemsvärvningen.

- Vi har i kommittén utarbetat en handbok i medlemsvärvning berättar Svarfvar. Vi gav ut den för ett år sen, vi hoppas föreningarna upplever att de har nytta av den.

Johan Träskvik valdes till ordförande för Lappfjärds pensionärsklubb för sex år sedan. Då låg medlemsantalet på 270. Efter ett målmedvetet arbete är talet nu långt över 400. Vilka knep har man använt där?

-Det är nog lokalkännedomen som har varit viktig, och att man känner folk, säger Träskvik. Det är också ett bra knep att man spontant värvar folk som man känner, t.ex. i butikskön. Men man måste vara diskret och inte gå an. Varje år skickar vi ett brev till personer vi vet är pensionerade eller just blivit

Johan Träskvik och Henrik Svarfvar. Foto: Mona Lehtonen

Man byggde upp kampanjen så att föreningarna sinsemellan tävlade om första plats. Men det fanns också en individuell klass för värvare.

det. I januari skickade vi ut 70 brev och av dem som fick breven har 32 skrivit in sig. Det är en ganska bra procent.

Vad gör man för att medlemmarna ska trivas? När det gäller verksamheten är Lappfjärds pensionärsklubb traditionell; man arrangerar resor, sjunger i kör, går stavgång och ordnar samkväm.

- Vi brukar ordna en tre dagar lång hemlig resa. Den är mycket populär, vi har alltid kö till våra resor. En ny medlem ska personligen hälsas välkommen i föreningen, tycker Träskvik. Den mänskliga kontakten är viktig.

Hur upplever en lokalförening förbundets roll? Vi tycker att tidningen God Tid är av stor betydelse, säger Träskvik. Det är en bra idé att man till föreningen får extra exemplar av tidningen, som man kan dela ut till folk. Det är ett långsiktigt arbete, de man nu talar med kanske kommer med om några år. Föreningen i Lappfjärd firar nästa år 40, vilket kanske också lockar med nya.

- Det är bra att förbundet har gått in för ett IKT-projekt (information, kommunikation och teknologi). Nu har alla föreningar möjlighet att göra egna hemsidor. De nya medlemmarna är vana att hämta information från nätet.

De olika regionerna i Svenskfinland har alla sina egna särdrag. Det som fungerar på landsbygden kanske inte går hem i en stad. Lokalkännedomen är viktig och där är pensionärerna i området själv bästa experter. Man vet vad som går hem när det gäller olika verksamhetsformer.

Peter Backa på Svenska studiecentralen gjorde på SPFs beställning en analys av medlemsvärvningskampanjen. Han kom fram till att kampanjen i sin helhet varit lyckad, men geografiska skillnader finns. På en del orter har man svårare att nå nya medlemmar, detta gäller speciellt i de större städerna.

Både Johan Träskvik och Henrik Svarfvar betonar att för att lyckas med medlemsvärvning behöver man ha en klar målsättning och en enkel plan. Simpelt, eller hur?

Mona Lehtonen

Den 11 augusti i år inföll Soita Mummolle-dagen, rakt översatt Ring Mormor-dagen. Syftet med dagen var att uppmärksamma äldre människors ensamhet samt engagera och uppmuntra människor att ringa en äldre släkting eller vän. Själva dagen var en del av ett större projekt. Förutom att ringa själva samtalet tror Stefania Passera, eldsjälens bakom kampanjen, att dagen fick framförallt unga att tänka till om sin egen relation till äldre släktingar.

Ring Mormor

– Soita Mummolle

För att få ut budskapet till allmänheten användes i huvudsak gerilla-marknadsföring och sociala medier. Budgeten var med andra ord knapp. Bloggen som var kopplad till kampanjdagen hade 5000 besökare och Facebook-gruppen över 4000 medlemmar. Under själva dagen deltog ca 100 personer i händelserna i Kampen och på gatorna tog flera hundra foton av sig själva med Soita Mummolle- skylten. Och lyckligtvis fick dagen rätt mycket utrymme i media! **Stefania Passera** är med andra ord mycket nöjd med resultaten.

Stefania Passera, tänker du arrangera Soita Mummolle-dagen igen nästa år?

- Jag skulle gärna göra det, men det var en utmaning att organisera allting ensam. Om jag skulle hitta människor med samma tankegångar och kunna samla ett produktionsteam skulle jag säkert göra det.

Varifrån fick du den ursprungliga idén?

- Ifjol deltog jag i ett projekt vid Aalto-universitetet och mitt team fick i uppdrag att designa koncept för produkter och service som kan hjälpa seniorer att bo längre, bättre och mera självständigt i sina hem. I något skede insåg jag att det inte är grejer de äldre behöver, utan det finns ett problem i själva mentaliteten i det finländska samhället. Genom projektet fick vi möjligheten att försöka förändra samhället och varseblivningen av det. Det gällde att börja från början; med familjen och nära släktingar.

Stefania anser att man inte kan skjuta över hela ansvaret på staten, utan vi måste också själva göra vad vi kan för våra äldre släktingar. Ett delat, gemensamt ansvar är det bästa. Hon beslöt därför att driva igenom denna ”hemgjorda” kampanj, för att på samma gång se hur mycket vanliga medborgare var villiga att engagera sig för att sprida ett gott budskap och påverka andra människor.

Har kampanjen lett till någonting nytt?

- Jag skulle säga det, ja. Hela kampanjen var ett experiment och som grafisk designer är jag intresserad av de många olika formerna av kommunikation och hur vi kan påverka samhället genom goda budskap. Att genomföra kampanjen med 600 euros budget var i sig ett experiment. Sedan var det intressant att se hur non-profit organisationer framgångsrikt kunde organisera kampanjer utan finansiella tillgångar. En bra idé bär! Allmänhetens respons var mycket entusiastisk och större än vad jag hade hoppats och kunnat föreställa mig. Med andra ord finns det ett stort behov av den här typens initiativ i det dagliga livet. Med små medel kan du påverka din omgivning!

Christine Skogman

Stefania Passera, eldsjälens bakom Soita Mummolle-kampanjen, är en 25-årig italienska, studerar grafisk design och är forskningsassistent vid Aalto-universitetet. Hon kom till Finland för tre år sedan.

Hela kampanjen var ett experiment och som grafisk designer är jag intresserad av de många olika formerna av kommunikation och hur vi kan påverka samhället genom goda budskap.

Mingelbilder

från Studiecentralens
90-årsfirande i G18,
Helsingfors.

Foton: Frej Vuori

Aktuellt

13.12.2010

Ordning och reda

Kursen *Ordning och reda, systematik och struktur för organisationer – Ledningssystem i praktiken*, som består av 6 närstudietillfällen, startar den **13 december** och avslutas i september 2011.

Kursen riktar sig till verksamhetsledare och förtroendevalda i finlandssvenska organisationer. Målet är att med systematik och utprovade metoder skapa ordning och struktur i organisationens verksamhet och därmed öka trovärdigheten, effektiviteten och konkurrenskraften. Som kursledare fungerar **Leif Mannfolk**, konsult med det egna företaget LM-systemet. Leif har erfarenhet av kvalitetsutveckling i små och medelstora företag, skolor samt organisationer. Mera information fås av verksamhetsombuden **Catharina von Schoultz** (tfn 09-6129070) och **Anna-Karin Öhman** (06-3204150).

8.2. 2011

Mental träning i tiden!

Mia Törnblom (Sve) kommer till Finland i februari och håller föreläsningen *Mental träning i tiden!* Den 8 februari föreläser Mia i SFV-salen i Helsingfors om bl.a. självkänsla, självförtroende, om att bli fri från oro och osäkerhet samt om motivation och personligt ledarskap. Mera information och anmälningar **Frida Westerback** frida.westerback@dua.fi. tfn 040-765 0150

17.3.2011

Micke Gunnarsson föreläser

Micke Gunnarsson (Sve) ger en inspirationsföreläsning om en värld och ett liv i förändring, barnatro och digitala medier 17.3 i SFV-salen, Nylandsgatan 17 D (5 vån.) i Helsingfors. Du kan läsa mera om Micke Gunnarsson på: www.mickegunnarsson.com. Föreläsningen arrangeras i samarbete med FSS och Sluta panta. Mera information och anmälningar till Frida Westerback, frida.westerback@dua.fi, tfn 040-765 0150

Studiecentralen tackar alla medlemsorganisationer och KURRE-användare som fyllde i den elektroniska enkäten i oktober. Svaren hjälper oss att utveckla Studiecentralens verksamhet. Tusen tack!

På Studiecentralens webbplats www.studiecentralen.fi finns den senaste informationen om våra kurser, föreläsningar och seminarier.

Foto: Pia Pettersson

Mentoras redaktion önskar alla läsare en God Jul och Gott Nytt År 2011!

Foto: Daniel Bärg

Har du skrivit kolumnen till **Mentora**?

Meddelandet knäpper fram på Facebook . Jag rannsakar mitt dåliga samvete men kan inte hitta någon synd som berör Mentora. (Men nog en hel del annat.)

Den följande diskussionen gav vid handen att jag (troligen) fått ett mail för knappt två månader sedan med en förfrågan om att skriva något om åldrande. Incidenten ger mig en god start på mitt funderande. Det är naturligt att jag, som den äldsta bland de fast anställda, tillfrågas om synpunkter på åldrande, min 60-årsdag har just firats (upprepade gånger faktiskt) av mina kolleger.

Folk brukar missta sig på min ålder.

Det här betyder inte det som det vanligtvis betyder när folk säger så. I mitt fall märkte jag första gången av hur folk ser på min ålder när jag fyllde 43. Då kom en av SSCs proffsigare medlemsorganisationer och uppvaktade mig på 50-årsdagen. Jag måste medge att jag ganska bryskt avbröt talaren (Jag tog dock emot blomsterkvasten.).

När jag inför min 50-årsdag, i deprimerat tonfall, berättade om 43-årsdagen blev jag tröstad av en kollega: "Ta det inte så allvarligt om du känner dig nere för det där, det är nog bara din 60-årskris" sa bitchen. Jag blev inte lättare till mods när jag en tid efter det gick in på ett nyöppnat gym. Där satt en av de där förtjusande, vältrimmade unga damer som brukar sitta i receptionen på gym. Jag gick fram och frågade om öppettider osv. Också om priset. "Med pensionärsrabatt?" frågade hon med stora blå ögon. Jag kom aldrig att börja träna på det gymmet. Jag är således väl förberedd för att uppfattas som gammal.

Gammal förresten, det är väl litet politiskt inkorrekt att säga så. Min son Alfred (som sysslar med komik) har försökt hitta litet mer korrekta uttryck. Hittills har han kommit upp med "post young", "åldersmässigt handikappad/utmanad" och "pre dead".

Jag kanske ändå föredrar att vara bara gammaldags hederligt gammal.

60 år stämmer dock också till litet allvarliga tankar. När man inser att perspektivet bakåt är mycket längre än perspektivet framåt så börjar man fundera hur man levt sitt liv, vad man ev. ångrar, har missat eller är stolt över. Min filosofiska grundsyn gör att jag har mycket att ångra. Jag anser att vi alltid är ansvariga för våra val, också i extrema situationer. Om någon vrider runt armen på en för att man skall göra något så väljer man ändå att göra det, och rädda armen. Också det är ett val som man måste stå för. Jag accepterar inte att man måste det ena eller det andra för att "alla gör det", "jag fick order om att göra det" o.d. Man kan ha större förståelse för dåliga val som gjorts under svåra förhållanden, men man har ändå gjort valen. Inte heller accepterar jag att allt från alkoholism till sockerberoende är "sjukdomar" och att man därför inte är ansvarig. Visst är det säkert så att vissa människor har svårare att stå emot t.ex. alkohol, men när man sitter med glaset i handen har man ändå ett val, lättare för en del svårare för andra. Som ni inser har jag med den inställningen mycket att ångra.

Trots det här är jag inte missnöjd med de stora valen i livet. Jag har i en värld där naturresurser mals sönder till skräp (må vara att de är trevliga produkter en tid på väg till sophögen) så har jag ändå använt det mesta av min tid till bildningsarbete i någon form. Det kan inte vara helt fel, fast det kunde ha varit bättre. Jag tycker jag har gått Kungsvägen som Ågren d.ä. (att jag glömt förnamnet får jag förlåtelse för vid min ålder, särskilt som wikipedia inte heller vet svaret) skriver om i sin roman.

Målet är vägen brukar man säga. Jag skriver delvis under på det. Men vad vore vägen utan mål.

Peter Backa